

Riktlinje för god ekonomisk hushållning

Fastställd/ upprättad: Kommunfullmäktige 2025-04-29 § 25

Dnr: KS/2025-00124

Giltighetstid: Tills vidare

Dokumentansvarig: Kommunstyrelsen

Dokumentinformation:

Tidigare ändringar:

Syfte och omfattning

Det övergripande kravet på kommuners ekonomi är att ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Varje kommun ska upprätta långsiktigt strategiska riktlinjer för inbörden utifrån de egna förutsättningarna.

I kommunallagen fastställs att kommuner och regioner ska ta fram särskilda mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Om kommunen har en resultatreserv ska riktlinjerna även omfatta hantering av den.

I budgeten ska de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning anges. Budgeten ska även innehålla en plan för verksamheten under budgetåret. I planen ska det anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning innebär för Växjö kommun att ha en hållbar utveckling och ett effektivt resursutnyttjande. Verksamheten ska vara inriktad mot ett långsiktigt hållbart samhälle såväl ekonomiskt som socialt och miljömässigt. Verksamheten ska bedrivas på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt där samband finns mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effekter.

Växjö kommunkoncerns styrmodell bygger på mål- och resultatstyrning genom ett processororienterat arbetssätt. För att hålla hög kvalitet och säkerställa en god ekonomisk hushållning har varje huvudprocess riktningmål som över tid utvärderas med nyckeltal för resultat och kvalitet samt effektivitet. Härutöver finns mål i den finanspolitiska inriktningen och i den personalpolitiska inriktningen.

Kommunfullmäktige beslutar årligen om en budget för kommande år, en plan för ekonomin för en period av tre år. Budgetåret är periodens första år. Växjö kommuns budget följer den styrmodell som fullmäktige beslutat, med processer, riktningmål, uppdrag och nyckeltal. Budgeten är ett verktyg för planering, styrning och en grund för prioritering. För att säkerställa att de av kommunfullmäktige beslutade programmen och planerna blir genomförda ska dessa beaktas och prioriteras i budgetarbetet via processerna.

Finansiella mål och riktningmål för att säkerställa en långsiktig god ekonomisk hushållning konkretiseras i den årliga budgeten som kommunfullmäktige beslutar. Detsamma gäller de indikatorer som ska ligga till grund för utvärdering av god ekonomisk hushållning. Indikatorerna ska ha särskild relevans för Växjö kommuns långsiktiga stabilitet och utveckling.

Finansiella mål

Kommunfullmäktige beslutar i den årliga budgeten vilka finansiella mål som ska vara gällande under perioden. För att det finansiella handlingsutrymmet på kort och lång sikt inte ska försvagas ska ett överskottsmål anges. Överskottsmålet mäts som resultatet i förhållande till skatteintäkter och generella bidrag. Målet ska vara av långsiktig karaktär, mätas under en rullande femårsperiod och uppgå till minst en procent.

Fullmäktige kan besluta om ytterligare finansiella mål som är av relevans för god ekonomisk hushållning.

Riktningmål

Växjö kommun arbetar i processer utifrån vad vi levererar till Växjöborna. Kommunens styrmodell bygger på mål- och resultatstyrning genom ett processorienterat arbetssätt. För att hålla hög kvalitet och säkerställa en god ekonomisk hushållning har varje process riktningmål som utvärderas med nyckeltal, dels för resultat och kvalitet, dels för kostnadseffektivitet. Nyckeltalen ska ha särskild relevans för målfyllelsen så att de bidrar till att definiera målens innehåll och ska hämtas från nationell statistik för att kunna möjliggöra jämförelser med andra kommuner. Lokala nyckeltal kan förekomma för att mäta status på områden som anses vara särskilt relevanta för Växjö kommun.

Förutom huvudprocesser med verksamhetsfokus innefattar Växjö kommuns budget även strategisk inriktning avseende det finans- och personalpolitiska området. Riktningmål gällande den finanspolitiska inriktningen fastställs som finansiella mål (se ovan).

De riktningmål som fastställs för den personalpolitiska inriktningen ska ha sin grund i Växjö kommun som attraktiv arbetsgivare, medarbetarnas fortbildning och kompetensutveckling samt en arbetsmiljö som ger friska medarbetare. Mål för den personalpolitiska inriktningen beslutas årligen av kommunfullmäktige.

Riktningssmålen ska utgå ifrån kommunens beslutade vision, riktning och framtid. De indikerar önskvärd riktning.

Riktningssmålen ska vara så hållbara och stabila att de kan verka under många år. Syftet med mål är skaffa kunskap om vad som kan förbättras och att se utvecklingen. Detta förutsätter att de kan följas över tid. De ska också vara begränsade till antalet så att det är överblickbart för verksamheterna och möjliggör en effektiv styrning.

Hållbarhetsprogrammet Hållbara Växjö 2030 som beslutades av kommunfullmäktige 2019 ska vara det strategiska fundamentet för långsiktig verksamhetsstyrning.

Indikatorer för god ekonomisk hushållning

De finansiella mål som fastställs av fullmäktige ska vara en indikator för god ekonomisk hushållning.

Övriga indikatorer ska ha särskild relevans för Växjö kommuns långsiktiga stabilitet och utveckling, spegla god ekonomisk hushållning samt mäta något som kommunen har rådighet över.

Budgeten ska beskriva varför indikatorn anses ha betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Metod för utvärdering av god ekonomisk hushållning

För att avgöra om Växjö kommun har god ekonomisk hushållning görs en samlad bedömning av kommunens övergripande finansiella mål tillsammans med en uppföljning på utvecklingen av indikatorer med särskild relevans för Växjö kommuns långsiktiga stabilitet och utveckling. Dessa beslutats om i kommunfullmäktiges antagna budget för kommande år.

För att Växjö kommun ska anses ha god ekonomisk hushållning krävs både att:

- de finansiella målen är uppfyllda
- hälften av indikatorerna utvecklas i rätt riktning eller är minst i nivå med jämförbara kommuner.

Riktlinje för resultatreserv (RER)

Allmänt

Enligt kommunlagen (2017:725 kap 11) ska kommuner ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen och om kommunen har en resultatreserv ska riktlinjerna omfatta hantering av denna.

Denna riktlinje reglerar hantering av resultatreserven inom Växjö kommun.

Kommuner ska varje år upprätta en budget för nästa kalenderår och den ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Undantag får göras i den utsträckning som medel från en resultatreserv tas i anspråk eller om det finns synnerliga skäl.

Reservering till RER

Kommuner och regioner får i en resultatreserv reservera medel som får användas för att en god ekonomisk hushållning ska uppnås.

Kommunallagen (11 kap. 14 §) reglerar hur stor den maximala avsättningen till RER får vara:

”Reservering får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar enligt 11 kap. 10 § lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning, som överstiger

1. en procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning,

eller

2. två procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, om kommunen eller regionen har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser.

En reservering får göras om resultatreserven efter reserveringen uppgår till ett belopp som motsvarar högst fem procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning. Lag (2023:642).”

Växjö kommun följer lagstiftningens nivåer.

Disponering av RER

I lagstiftningen kopplat till RER framgår att medel från en resultatreserv får användas för att en god ekonomisk hushållning ska uppnås. Någon precisering kring vad reserven får användas till framgår inte av lagstiftningen. Vägledning får hämtas i förarbeten. Reservens bör kunna användas:

- för att täcka vissa särskilda, planerade kostnader ett enskilt år, exempelvis till följd av nödvändig omstrukturering av verksamhet för att på sikt nå en god ekonomisk hushållning.
- vid oförutsedda utgiftsökningar eller inkomstbortfall, så länge det bidrar till att uppnå god ekonomisk hushållning.

Resultatreserven ska inte användas för att täcka långsiktiga kostnadsökningar, för att möta ökade ambitioner eller kompensera för ineffektiv verksamhetsdrift.

I samband med beslut om disponering av medel ur resultatreserven ska det framgå till vad och varför medlen ska användas. Disponering av medel i resultatreserven fastställs i årsredovisningen, som i sin tur fastställs av kommunfullmäktige. Om medel från en resultatreserv har använts ska det i förvaltningsberättelsen framgå till vad och varför medlen har använts.

Nyttjande av kvarvarande resultatutjämningsreserv (RUR)

RUR avvecklades i och med riksdagens beslut att anta propositionen kring god ekonomisk hushållning (SOU 2021:75). De som vid ikraftträdandet har en RUR får ha kvar och nyttja den till utgången av 2033. Riktlinjerna för god ekonomisk hushållning ska även omfatta hanteringen av kvarvarande RUR. Medel från RUR får användas i enlighet med nuvarande regelverk, det vill säga för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel.

Efter tio år ska resultatutjämningsreserven upplösas och eventuella kvarstående medel övergå till eget kapital.

Medel från en resultatutjämningsreserv användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. För Växjö kommuns del gäller nedanstående kriterier. Beslut om disponering av medel från RUR kan göras i samband med budget eller i samband med årsredovisningen. Disponering fastställs i årsredovisningen.

Två kriterier ska vara uppfyllda:

- Balanskravsresultatet ska vara negativt och RUR får användas för att nå upp till ett nollresultat.
- Konjunkturläget bestäms av nivån på ekonomisk aktivitet i förhållande till en trend eller en jämviktsnivå. Vid ett negativt balanskravsresultat och då tecken på en lågkonjunktur föreligger kan kommunfullmäktige besluta att ta RUR i anspråk. Ett riktvärde när detta inträffar är när SKR's senast tillgängliga prognoser för rikets underliggande skatteunderlagsutveckling (årlig utveckling) understiger SKR's senaste prognos för prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Detta innebär att skatteunderlagets utveckling inte fullt ut förväntas täcka den kommunala verksamhetens ökade kostnader.